Eliyaas - Lakkoofsa Sagal

Raajichi Sobichi Kijibaan Isaa Soba Dubbate

Jeff Pippenger
2023-10-11

Mata-duree dhumaa sana kutaa waa’ee “hafuura sobaa” ilaallatuun xumurre. Kan armaan gadii keessaa tokko kutaa sana irraa keewwatawwan keessaa isa tokko dha.

> “Tajaajila qulqullaa’uu hin qabne Waaqayyotti of qindeessaa jiru. Isaan hafuura tokkoon Kiristoosii fi waaqa biyya lafaa kanaa ni jajatu. Akka mul’atutti Kiristoosiin fudhatu iyyuu, Barabbaasin ni hammatu; hojii isaanii keessaanis, ‘Namicha kana utuu hin ta’in, Barabbaasin haa ta’u’ jedhu. Namoonni sararoota kana dubbisan hundinuu of eeggannoo godhatan. Seexanni waan inni gochuu danda’u irratti boonaa isaatiin dubbateera. Tokkummaa Kiristoos waldaa Isaa keessatti akka jiraatuuf kadhate sana diiguuf yaada qaba. Inni, ‘Ani ba’a; warra ani danda’u hundumaa gowwoomsuuf hafuura sobaa nan ta’a; qeequuf, balleessuuf, fi dhugaa sobaan jijjiiruuf’ jedha. Ilmi gowwoomsaa fi dhugaa sobaa dhugoomsuu haa simatamu jechuun, waldaan ifa guddaa, ragaa guddaa argatte tokko ergaa Gooftaan erge ni gatatti; ibsa baay’ee reason dhabu, yaada sobaa, fi yaad-rimeewwan sobaa ni fudhatti. Seexanni gowwummaa isaanii irratti ni kolfaa, sababni isaas inni dhugaan maal akka ta’e ni beeka.” Testimonies to Ministers, 409.

“Akkuma ‘ilmi gowwoomsaa fi dhugaa sobaa qabu waldaa ifa guddaa, ragaa guddaa argatte keessatti simatamu, waldaan sunis ergaa Gooftaan erge gatuudhaan, himatawwan hundumaa caalaa sirrii hin taane, yaadawwan dogoggoraa fi yaad-rimeewwan sobaa fudhatti.’ Bara 1863 keessatti, Adventizmi Millerite gara mala hojii sirrii hin taanee fi sobaa Pirootestaantizmi gantummaa hordofuun itti fayyadameetti ‘deebi’e’, akkasumas William Miller yeroo torban keessaa Leewwota digdama jaha irratti kenne adda-baafannaa isaa ni didde. Dhimmi ‘deebi’uu’ jedhu lakkoofsa kudha afur keessatti finciltootaan bakka buufame, yeroo isaan hoogganaa tokko filatanii gara Gibxiitti deebi’uuf murteessan.”

> Isaan immoo walitti, “Kottaa, hoogganaa tokko ofii keenyaaf haa filannu, gara Gibxii immoo haa deebinu” jedhan. Lakkoobsa 14:4.

Mata-duree “deebi’uu” gara Pirootestaantizimii gantuu sanaatti ilaalchisee, Ermiyaasis bakka buufamee ture; yeroo boqonnaa kudha shana keessatti Pirootestaantoonni kufan gara isaa deebi’uu akka danda’an itti himame, inni garuu gara isaanii “deebi’uu” hin qabne.

> Ani mana qoosaa qoosan keessa hin teenye, hin gammadinis; sababii harka keetiif kophaa koo nan taa’e; ati aarii natti guutteerta. Maaliif dhukkubni koo yeroo hundumaa itti fufa, madaan koos fayyuu diddee hin fayyine? Ati anaaf guutummaatti akka nama sobuuti, akka bishaan hir’atuus ni taataa? Kanaafuu Waaqayyo akkana jedha, Yoo ati deebi’te, anis si deebisa; ati fuula koo dura ni dhaabbatta; yoo ati waan qaalii ta’e isa xuraa’aa keessaa baafte, ati akka afaan koo ni taata; isaan gara kee haa deebi’an; ati garuu gara isaanii hin deebi’in. Ani saba

> kanaaf si dallaa sibiila diimaa marfametti nan godha; isaan si lolu, garuu si hin mo’atan; ani si oolchuufii si baasuuf si wajjin jira, jedhu Waaqayyo. Ermiyaas 15:17–20.

Tarii fakkeenya raajii hojii-deebii amantii Pirootestaantii gantummaa keessatti hin deebi’amne jedhu ibsu keessaa isa ifa ta’e keessaa tokko seenaa raajicha ajajamuu dide sana keessatti argama; inni Yerobi’aam, mootii jalqabaa gosoota kudhan mootummaa kaabaa sanaaf, ergaa ifannaa fi ceephoo geesseera.

> Mootichi sun namicha Waaqayyootti, “Gara mana koo kottu, boqodhu; anis gatii siif nan kenna” jedhe. Namichi Waaqayyoo immoo mootichaan, “Ati yoo walakkaa mana keetii natti kennite illee, ani si wajjin ol hin seenu; iddoo kanaattis buddeena hin nyaadhu, bishaanis hin dhugu; jechuunis dubbiin Waaqayyoo akkana jedhee na ajajeera: ‘Buddeena hin nyaatin, bishaan hin dhugin, karaa itti dhufte sanaanis deebi’ii hin galu’” jedhe. Kanaaf inni karaa biraatiin deeme; karaa itti gara Beet’eel dhufe sanaanis hin deebine. 1 Mootota 13:7–10.

Raajichi hin ajajamne raajii karaa inni dhufe sanaan akka hin deebine Waaqayyo irraa itti himamee ture. Adventizimiin Millerii Protestaantizimii Saardisidhaan bakka buufame keessaa bahee ture; isaanis gara sanaatti deebi’uu hin qaban ture. Raajiin ajajamne sun karaa inni dhufe sanaan akka hin deebine guutummaatti beeka ture ta’us, raajii sobaa mootummaa Yerobi’aam keessaa tokkoon Waaqayyo akka jedhe jechuun, raajiin ajajamne sun gara mana raajii sobaa sanaatti deebi’ee isaa wajjin nyaachuu akka qabu itti himame. Inni qajeelfama Waaqayyoo sana utuu jiruu, wantuma sana godhe. Yeroo inni nyaata raajii sobaa sanaa nyaachuu jalqabetti, Macaafni Qulqulluun ifatti akka jedhu, raajiin Samaariyaa sobee ture.

> Amma raajichi booda raajota tokko Beetel keessa jiraachaa ture; ilmaan isaas hojii namni Waaqayyoo sun guyaa sana Beetel keessatti hojjetee hunda dhufanii isaaf himan; dubbii inni mootichaatti dubbates abbaa isaanii immoo itti himan. Abbaan isaanii isaaniin, “Karaa kamitti deeme?” jedhe. Ilmaan isaa namni Waaqayyoo inni Yihudaadhaa dhufe karaa kamitti akka deeme arganii turan. Innis ilmaan isaatiin, “Harree naa kooraa” jedhe. Isaanis harree isaaf kooran; innis irra taa’ee yaabbate, namicha Waaqayyoo duukaa bu’e; muka qilxuu tokko jala taa’ee utuu jiru isa argate; akkana jedheen, “Ati namicha Waaqayyoo Yihudaadhaa dhufte sanaa?” Innis, “Eeyyee, ana” jedhe. Achiis inni, “Gara mana kootti naa kottu, buddeenas nyaadhu” jedheen. Inni immoo, “Ani si wajjin deebi’ee dhufuu yookaan si wajjin ol galuu hin danda’u; iddoo kanaattis si wajjin buddeena hin nyaadhu, bishaanis hin dhugu; sababni isaas dubbii Waaqayyootiin akkana naan jedhameera: ‘Ati achitti buddeena hin nyaatin yookaan bishaan hin dhugin; karaa ati itti dhuftees deebi’ii hin deemin’” jedhe. Inni immoo, “Aniis akkuma kee raajiidha; ergamaanis dubbii Waaqayyootiin natti dubbatee, ‘Inni buddeena haa nyaatu, bishaanis haa dhuguuf gara mana keetti isa deebisi’ naan jedhe” jedheen. Garuu inni isa sobee ture. Kanaafis inni isaa wajjin deebi’e; mana isaa keessatti buddeena nyaate, bishaanis dhuge. 1 Mootota 13:11–19.

Raajichi hin ajajamne raajicha kijibaan Samariyaatti nyaatee dhuge; kana jechuun inni ergaa raajii gantuu tokkoo fudhatee, ergaa Gooftaa immoo tuffate jechuudha. Ergaa guyyaauma sana amanamummaadhaan dabarse sana. Inni akka hin deebiine guutummaatti beeka ture; ta’us garuu deebi’e. Obboleettiin White akka nu beeksistutti, yoo “ilmi gowwoomsaa fi dhuga-baatuu sobaa”

waldaa ifa guddaa, ragaa guddaa qabduun keessummeeffame, waldaan sun ergaa Gooftaan erge ni gatti. Seenaa Millerite keessatti ergamaan jalqabaa ulfina isaatiin laficha ifeessee ture. Bara 1840 keessa ergaan ergamaa jalqabaa buufata hojii ergamtootaa addunyaa maraatti geeffamee ture.

> “Oduu Gooftaan keenya humnaa fi ulfina guddaadhaan addunya keenyaatti yeroo dhihoo keessatti dhufuuf jiru dhugaa dha; bara 1840 keessattis sagaleen hedduun labsii isaa keessatti ol kaafaman.” Manuscript Releases, volume 9, 134.

Yeroo gabaabaa keessatti sana booddee, Adventizimii Miilerayitii gara “soba” mala hojii Pirotestantizimii gantuu sanaatti deebi’ee, “ergamaa Gooftaa” isa Waaqayyo karaa William Miller erge gate. Isaan ergaa Musee kan Eliyaasiin dhiyaate gate; “sobni” jalqaba seenaa Miilerayitii keessatti fudhatame immoo “soba” dhuma irratti amanamu bakka bu’a; “soba” isa Adventizimii Laa’odikiyaa irratti dagachuu cimaa fida.

> Akkasumas gowwoomsaa jal’inaatiin warra baduuf jiran gidduutti; sababni isaas, isaan akka fayyanitti jaalala dhugaa hin fudhanne. Kanaafis Waaqayyo soba akka amananiif dogoggora cimaa isaanitti erga; kunis warri dhugaatti hin amanne hundinuu, jal’ina keessatti gammachuun isaanii ture, akka itti murtaa’aniifi. 2 Tasalonqee 2:10–12.

Nuti yeroo mootummaan ja’affaan raajii Macaafa Qulqulluu itti mootummaa qabu keessatti, seenaa walqixa gaanfa Pirootestaantizimii fi gaanfa Riphablikaanizimii wajjin walqabatee gaheen Eliyaas akka mallattootti qabu mul’isuuf yaallaa jirra. Rakkoon dhimmoota bara 1863 hunda karaa raajiitiin walitti fiduu keessatti, yoo xiqqaate anaaf, sararoota walitti hidhata qaban adda addaa kan yaada “loojikii marsaa” jedhamu daangessan irraa ka’a. Loojikiin kallattii qajeelaa qabu yeroo hundumaa mala caalu dha; garuu dhugaa waaqayyoo adda baasuunii fi hariiroo dhugaa sanaa walii isaanii wajjin qaban adda baafachuun hojii rakkisaa dha; sababiin isaas isaan Macaafa Qulqulluu keessatti “as xinnoo, achi xinnoo” ta’anii argamu.

> Inni beekumsa barsiisuuf? Inni barsiisa hubachiisuuf eenyu? Warra aannan irraa guuramanii fi harma irraa addaan baafaman. Seerri seera irratti, seerri seera irratti; sarara sarara irratti, sarara sarara irratti; asitti xiqqoo, achitti xiqqoo ta’uu qaba. Isaayaas 28:9, 10.

ଏହା ମଧ୍ୟ ଏକ କଠିନ କାର୍ଯ୍ୟ ଯେତେବେଳେ ଆପଣଙ୍କର ଲକ୍ଷ୍ୟ ପାଠକବୃନ୍ଦ ସେମାନଙ୍କୁ ସମାବେଶ କରେ ଯେମାନେ ଆପଣ ଉଲ୍ଲେଖ କରୁଥିବା ମୂଳ ସତ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସହ ପରିଚିତ, କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟମାନେ ଏହି ସମସ୍ତ ବିଷୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନୂତନ। ଏହି ଲେଖାରେ ଯେ ସତ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଏକ ସାରାଂଶ ଦେବାକୁ ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି, ସେଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ ହବକ୍କୂକଙ୍କର ଫଳକମାନଙ୍କରେ ମିଳିଥାଏ। ମୁଁ ଯେପରି ‘ପରିଭ୍ରମଣଶୀଳ ତର୍କ’ ବ୍ୟବହାର କରୁଛି ବୋଲି ଶୁଣାଯିବ ନାହିଁ ବୋଲି, ସେଠାକୁ ପ୍ରକୃତରେ ପହଞ୍ଚିବା ପୂର୍ବରୁ ଆମେ କେଉଁଠାକୁ ଯାଉଛୁ ସେ କଥା ଆଗୁଆଁରୁ ଆପଣଙ୍କୁ କହିଦେବି।

Bara 1863ttiitti, Adveentizmi Miilerotaa Laa’odiiqeessii fakkii hinaaffaa dhaabe. Fakkiin hinaaffaa dhaloota afran Adveentizmiin Laa’odiiqeessii keessaa isa jalqabaa bakka bu’a.

> Inni immoo, “Yaa ilma namaa, amma ija kee gara kaabaatti ol qabi.” Anis ija koo gara kaabaatti ol qabadhe; kunoo, gara kaabaa balbala iddoo aarsaatti seensatti fakkiin hinaaffaa kun ture. Hisqi’eel 8:5.

Dhaloota afran waldaa Adveentistii Guyyaa Torbaffaa kutaa Macaafa Qulqulluu adda addaa keessatti bakka bu’anii jiru; garuu ani Hisqi’eel boqonnaa saddeet akka iddoo wabii isa ijoootti nan fayyadama. Sababni isaas boqonnaan saddeet gara boqonnaa sagaliitti nama geessa. Hisqi’eel boqonnaa sagal keessatti, mallattoon namoota kuma dhibba tokkoo fi afurtamii afurii fakkeenyaan ibsameera; akkasumas Testimonies, jildii shan keessatti, Obboleettii White dhugaa kana ifatti adda baasteetti. Yaada Obboleettii White keessatti, yeroo mallattoo sana kennamutti Yerusaalem keessatti gosa waaqeffattootaa lama ifatti ibsiti. Hisqi’eelis waanuma kana godha; gosti mallattoo sana hin arganne immoo boqonnaa saddeet keessatti bakka bu’eera.

> “Warri kan kufaatii hafuuraa isaanii irratti hin gaddine, yookaan cubbuu warra kaanii irratti hin boonne, chaappaa Waaqayyoo malee ni hafan. Gooftaan ergamoota Isaa, namoota harka isaanii keessatti meeshaa ajjeechaa qaban, akkana jedhee ajaja: ‘Isa duukaa magaalaa keessa deemaatii rukutaa; iji keessan hin mararini, garaan keessanis hin laafne; manguddoo fi dargaggoota, durboota fi ijoollee xixinnoo, dubartootas guutumaan guutuutti ajjeesaa; garuu nama mallattoo sana qabu kamittiyyuu hin dhihaatinaa; mana qulqullummaa Koo irraas jalqabaa.’ Ergasii isaan manguddoota mana sana dura turan irraa jalqaban.”
>
> “Itti nuti argamnee waldaan—mana qulqullummaa Gooftaa—duraan dursitee rukuttaa dheekkamsa Waaqayyoo akka ishee tuqe ilaalla. Jaarsoliin durii sun, warri Waaqayyo ifa guddaa isaaniif kenneefii fi eegdota faayidaa hafuuraa uummataa ta’anii dhaabachaa turan, amanannaa isaanitti kenname san ganuu isaanii agarsiisaniiru. Isaan akka nu dinqii fi mul’ata ifaa humna Waaqayyoo akkuma bara duriitti eeguu hin qabne jechuun dhaabbataniiru. Yeroon jijjiirameera. Dubbiin kun amantii dhabuu isaanii cimsuu isaatiif, isaanis akkana jedhu: Gooftaan gaarii hin godhu, yookaanis hamaa hin godhu. Inni saba Isaa murtiidhaan daawwachuuf akka malee araara qabeessa dha. Kanaaf, “Nagaa fi nageenya” jechuun iyya isaanii ta’eera; namoota lammata sagalee isaanii akka malakataatti ol hin kaasne, akka uummata Waaqayyoo irra-daddarba isaanii fi mana Yaaqoob cubbuu isaanii itti agarsiisaniif. Sareewwan duudaa, warri hin dutne kun, isaanuma haaloo qajeelaa Waaqa mufate sana miidhaan irra ga’u. Dhiironni, durboonni, fi ijoolleen xixinnoon hundi isaanii walumaan badu.” Testimonies, volume 5, 211.

Boqonna saddeeti warra Yerusaalem keessa jiran—“waldaa” dhaloota afran keessaa afraffaa keessatti jiran—akka aduutti sagadanii jiranitti ibsa.

> Inni mana qulqullummaa mana Waaqayyoo keessaatti na galche; kunoo immoo, karra mana qulqullummaa Waaqayyoo bira, gidduu balbala fuulduraa fi iddoo aarsaatti, namoonni gara shantamii keessaa shan ta’an ni turan; dugdi isaanii gara mana qulqullummaa Waaqayyoo ture, fuulli isaanii immoo gara bahaa ture; isaanis gara bahaa ilaaluudhaan aduu waaqeffachaa turan. Innis naan jedhe, Yaa ilma namaa, kana argitee? Warri mana Yihudaa xureewwan isaan asitti hojjetan hojjechuun isaanii waan salphaadhaa? Isaan biyya sana goolii fi hacuuccaadhaan guutaniiru, deebi’aniis na aarsuu diddanii na aarsuu itti fufaniiru; kunoo, damee sana funyaan isaaniitti dhiheessu. Kanaafuu anis dheekkamsaan nan isaan irratti hojjedha; iji koo hin mararfatu, anis isaaniif hin na’u; yoo sagalee guddaadhaan gurra koo keessatti iyyatan illee, ani isaan hin dhaga’u. Hisqi’eel 8:16–18.

Just as with the evil report of the ten spies, the twenty-five leaders of the rebellion that are worshipping the sun have “provoked” the Lord to anger. The Sunday law is the “day of provocation” which the prophets point forward to. Chapter nine describes those that receive the seal of God at the same point in time, for it is simply repeating and enlarging upon chapter eight.

> “Mallatteewwan tajaajiltoota Waaqayyoo kanaa [Mul’ata boqonnaa torbaa] isa Hizqi’eel mul’ataan itti agarsiifame sanauma dha.” Testimonies to Ministers, 445.

Bara 1863 keessatti dhaloonni jalqabaa Adventizimii Laa’odiiqeyaa imala isaanii lafa onaatiin jalqaban. Seenaa raajii fakkii hinaaffaa bara 1863 keessatti adda baasu keessaa, inni jabbii warqee Aaroon ture. Amaloonni raajii jabbii warqee sanaa inni fakkii bineensaa ta’uu isaa fi warqee ta’uu isaati. Warqeen mallattoo Baabilon waan ta’eef, jabbii warqee Aaroon fakkii bineensa Baabilon ture. Fakkiin bineensaa jechuun walitti dhufeenya mootummaa fi waldaa kan waldaan to’annoo walitti dhufeenyichaa qabdu qofa jechuun hiikama.

> “Garuu ‘bifa bineensichaa’ jechuun maal jechuudha? akkamitti ijaaramuus qaba? Bifni sun bineensa gaanfa lama qabuun hojjetama; innis bifa bineensichaati. Akkasumas bifa bineensichaa jedhamee waamama. Kanaafuu, bifni sun maal fakkaata akka ta’e fi akkamitti ijaaramuu akka qabu baruuf amala bineensichaa ofii isaa—paaphaasummaa—qorachuu qabna.
>
> “Yommuu waldaan kiristaanaa isa jalqabaa salphina wangeelaa irraa fagaattee xurreeffamuu jalqabdee, sirnaafi aadaa warra waaqeffannaa tolfamaa fudhatte, Hafuuraafi humna Waaqayyoo ni dhabde; akkasumas, qalbii namootaa to’achuuf deeggarsa mootummaa biyya lafaa barbaadde. Bu’aan isaa paaphaasummaa ture; jechuunis, waldaa humna mootummaa to’attuufi kaayyoo ofii ishee galmaan ga’uuf isa fayyadamtu, keessumaa ‘heresy’ adabuuf. Ameerikaan Gamtoomte fakkeenya bineensichaa akka ijaartuuf, humni amantii mootummaa sivilii sana akkasitti to’achuu qaba; aangoon mootummaa waldaan kaayyoo ofii ishee raawwachuuf akka itti fayyadamtus.” The Great Controversy, 443.

Jabbii Aroon ijaare sun Muuseen Ajajawwan Kurnan fudhachaa turetti ijaarame. Ajajni lammaffaan waaqeffannaa waaqolii tolfamoo ni dhowwa; yeroo Waaqa akka Waaqa hinaafuutti ibsutti immoo ibsa gartokkoo amala Waaqayyoo of keessatti hammata.

> Thou shalt not make unto thee any graven image, or any likeness *of anything* that *is* in heaven above, or that *is* in the earth beneath, or that *is* in the water under the earth: Thou shalt not bow down thyself to them, nor serve them: for I the Lord thy God *am* a jealous God, visiting the iniquity of the fathers upon the children unto the third and fourth *generation* of them that hate me; And showing mercy unto thousands of them that love me, and keep my commandments. Exodus 20:4–6.

Fakkiin warqee Aroon tolche, waaqeffannaa tolfamaa ta’ee, fakkii hinaaffaa bakka bu’a; inni dheekkamsa qajeelaa Musee dirqisiisee gabateewwan lamaan jalqabaa Abboommii Kurnan sana gad darbachiisee cabse. Nuti agarsiisuuf kaayyeffannee jirra akka chaartiin sobaa bara 1863 keessatti qophaa’e sana, jabbii warqee Aroonitiin bakka bu’fame. Hinaaffaan Waaqayyoo jabbii warqee Aroonitti mul’ate; sababiin isaa jabbii warqee sun waaqa sobaa bakka bu’a ture. Jabbichi

bakka bu’aa sobaa Waaqayyoo ture. Aroon inni waaqolii isaan garbummaa Gibxii keessaa isaan baasan bakka bu’a jedhee labsate. Gabateewwan lamaan Museen seenaa sana keessatti cabse sun, amala Waaqayyoo dhugaa sanaa, jechuunis Waaqayyoo isaan dhugumaan Gibxii keessaa baase sanaa, “waraabbii guutuu” turan. Chaartiin sobaa bara 1863 keessatti qophaa’e sunis fakkii hinaaffaa dha; sababiin isaa inni yeroo torban kakuu Musee keessaa kaasuudhaan gabateewwan lamaan Hab. boqonnaa lamaa cabsuudhaan hojjete.

> “Ani akka gabateen bara 1843 harka Gooftaaatiin qajeelfame argeera; innis akka hin geeddaramne; lakkoofsonni sunis akkuma Inni isaan barbaadetti akka ta’an; harki Isaas lakkoofsa tokko tokko keessatti dogoggora tokko irratti akka ol ta’ee isa dhokse, kanaaf eenyuyyuu akka isa hin argine, hamma harki Isaa irraa kaafamutti.” Early Writings, 74, 75.

Ellen White dabalataan ajaja sanatti 1843 charticha akka hin jijjiiramne irratti, ulaagaa “except by inspiration” jedhu dabaluudhaan.

> “Aniin jaartiin durii Gooftaadhaan qajeelfame akka ture, fakkiin isaa keessaa tokko illee waxyiidhaan malee akka hin geeddaramne nan arge. Fakkiileen jaartichaa akkuma Waaqayyo isaan ta’uu barbaadeetti akka turan nan arge; harki Isaas dogoggora tokko fakkiiwwan keessaa muraasa irratti irra taa’ee dhoksee ture, kanaaf namni tokko illee hanga harki Isaa irraa kaafamutti akka isa hin argine.” Spalding and Magan, 2.

Yaaqoobii fi Ellen White maatii Ootis Nikol wajjin jiraachaa turan yeroo Nikoloonni chaartii bara 1850 qopheessanii maxxansan. Wanti qofti chaartii bara 1850 irratti “fooyyaafame” jedhu, waggaa ‘1843’ isa chaartii bara 1843 irratti agarsiifamee ture bakka buusuuf waggaan ‘1844’ fayyadamamuu isaa qofa ture. Wanti qofti “fooyyaafame” jechuun dogoggora Waaqayyo harka Isaa isa irratti eeggate san sirreessuu qofa ture. Hafuuri raajittittii sun mana isauma keessatti argama ture; iddoo chaartiin bara 1843 “fooyyaafamee” gara chaartii bara 1850tti jijjiirame sanitti, yeroo torban keessaa Leewwota digdamii jaha irratti argamu akkuma chaartii bara 1843 irratti turetti chaartii sana irratti ulfinaan kaa’amee itti fufe.

Ajajni lakkoffaa lammaffaan kutaa biraa kan hibboo raajii kanaa of keessaa qaba; inni inis Waaqayyo hammeenya raawwatame yeroo inni itti adabu dhalootaalee lakkaa’uu isaa ni ibsa. Bara 1863tti dhaloonni jalqabaa afran kan Waldaa Adveentistii Guyyaa Torbaffaa jalqabe; sochiin Millerite yeroo sanatti xumurameera.

Gabateen Seera Kurnan Tokkoffaa lamaan gabateewwan Habakuuq lamaan fakkeenyan ibsu; garuu isaan akkasumas buddeena sochoofamaa Pentekoostee lamaan, jechuunis aarsaa tajaajila mana qulqullummaa keessatti cubbuu of keessaa qabu keessaa isa qofa, fakkeenyan ibsu. Mul’ifamuun humna Waaqayyoo yeroo Seerri Kurnan kennametti, mul’ifamuun humna Waaqayyoo yeroo dhangala’iinsi Pentekoostee bu’e, fi mul’ifamuun humna Waaqayyoo seenaa chaartota Milaraayitotaa lamaan keessatti mul’ate, hundinuu dhangala’iinsa Hafuura Qulqulluu rooba boodaa keessatti ta’u isa dhumaa fakkeenyan ibsu. Buddeenni sochoofamaan Pentekoostee lamaan nama kuma dhibba tokkoo fi afurtamii afur warra rooba boodaa keessatti akka mallattoo ol kaafaman bakka bu’u.

Buddeen Pentiqoosxee keessatti dhiyaatan raacitii lamaan “raacitii” waliin qophaa’uu qabu turan; raacitiin kun cubbuu bakka bu’a, garuu adeemsa ibsuutiin raacitiin sun balleeffame.

> Yeroo sanatti namoonni kumaatamaan lakkaa’aman walitti qabamanii, hamma walirra ejjetanitti, inni dura hunda caalaa bartoota isaatiin akkana jechuun jalqabe: “Raacitii Fariisotaa irraa of eeggadhaa; innis fakkeessummaa dha.” Luqaas 12:1

Buddeen raafamaa ture.

> Isin bakka jireenya keessan keessaa buddeena lamaan kanneen sochii aarsaa ta’an, safara kudhan keessaa lama lama qaban, ni baaftu; isaan daakuu gaarii irraa haa ta’an; raacitii wajjin haa ibsaman; isaan mootummaa Gooftaadhaaf firii jalqabaa dha. Lewwota 23:17.

Kumni dhibba afurtamii fi afurtamii kuma afur ta’an warra guyyoota dhumaa keessatti aarsaa ija jalqabaa ta’anidha.

> Anis nan ilaale, kunoo, Hoolaan Tulluu Xiyoon irra dhaabatee ture; isa wajjinis kuma dhibba tokkoo fi afurtamii afur turan; maqaan Abbaa isaa immoo adda isaanii irratti barreeffamee ture. Sagalee samii keessaa dhufu tokkoon dhaga’e; innis akka sagalee bishaan baay’ee, akka sagalee qilleensa guddaa ti; akkasumas sagalee warra kiraara taphatanii kiraara isaanii taphachaa jiranii dhaga’e. Isaanis teessoo mootummaa duratti, uumamoota afur sanaa duratti, maanguddoota durattis, faarfannaa haaraa fakkaatu tokko faarfatan; namni tokko illee faarfannaa sana barachuu hin dandeenye, warra kuma dhibba tokkoo fi afurtamii afur, warra lafa irraa furaman sana malee. Isaan kun warra dubartootaan of hin xureessin; durboota waan ta’aniif. Isaan kun iddoo Hoolaan deemetti hundatti isa duukaa bu’u. Isaan kun keessaa namoota furamanii, akka firii jalqabaa Waaqayyoo fi Hoolaatiif ta’an. Afaan isaanii keessattis sobni tokko illee hin argamne; teessoo mootummaa Waaqayyoo durattis mudaa hin qaban. Mul’ata Yohaannis 14:1–5.

Gareen warra waaqeffattootaa bara dhumaa keessatti du’a hin dhandhamne, Eliyaasiin bakka bu’amanii, cubbuu guutummaatti mo’atanii ni argamu; sababni isaas ibiddi qulqulleessuu, Inni Ergamichi Kakuu isaan irratti fidu, guutummaatti raacitii ilmaan Lewwii keessaa gubee baasaa irraa ni balleessa.

> Behold, I will send my messenger, and he shall prepare the way before me: and the Lord, whom ye seek, shall suddenly come to his temple, even the messenger of the covenant, whom ye delight in: behold, he shall come, saith the Lord of hosts. But who may abide the day of his coming? and who shall stand when he appeareth? for he *is* like a refiner’s fire, and like fullers’ soap: And he shall sit *as* a refiner and purifier of silver: and he shall purify the sons of Levi, and purge them as gold and silver, that they may offer unto the Lord an offering in righteousness. Then shall the offering of Judah and Jerusalem be pleasant unto the Lord, as in the days of old, and as in former years. Malachi 3:1–4.

Aarsaan “akka bara durii” ta’e sun aarsaa sochoofamaa Pheenxeqoosxee kan buddeena lamaa ti. Inni akka aarsaatti ol kaafame; kunis raajota lamaan daandiiwwan irratti ajjeefaman adda baasa, isaanis erga sana booda akka mallattoo tokkootti gara samii ol kaafamu, yeroo jalqaba rakkoo

seera Dilbataa keessatti.

Yommuu Aaron jabbii warqee isaa sana tolche, jabbichi sun waaqota isaan Gibxii keessaa isaan baasan akka ta’e labsate; achiis ayyaana Gooftaaaf ta’e labse.

> Inniis harka isaanii irraa fudhate; isa bocee qaruutiin tolche; erga immoo isa jabbii baqatame tokko godhee booddee, isaanis, “Yaa Israa’el, warri kun waaqota kee ti; isaan biyya Gibxii keessaa si baasan,” jedhan. Aaronis yommuu kana arge, isa duratti iddoo aarsaa ijaare; Aaronis labsii baasee, “Bor ayyaanni Gooftichaaf ni ta’a,” jedhe. Seera Ba’uu 32:4, 5.

Yeroo mootummaa kaabaa Israa’el mootummaa kibbaa Yihudaa irraa addaan citeetti, Yerobi’aam, mootii Israa’el isa jalqabaa, jechuunis, tajaajila waaqeffannaa sobaa magaalaa lama keessatti yaadumaan dhaabe; akkuma Aroon labsii isuma sana labse, jabbilee warqee isaa lamaan waaqota isaan Gibxii keessaa isaan baasanii dha jedhee dubbate; akkuma Aroon godhes ayyaana sobaas qopheessee hundeesse.

> Yaarob’aam garaa isaa keessatti, “Amma mootummaa gara mana Daawititti deebi’a; yoo sabni kun mana Waaqayyoo Yerusaalemitti aarsaa dhiheessuuf ol ba’e, garaan saba kanaa deebi’ee gara gooftaa isaanii Rehoobo’aam mootii Yihuudaatti in garagala; isaanis na ajjeesanii gara Rehoobo’aam mootii Yihuudaatti deebi’u” jedhe. Kana irratti mootichi mari’atee, jabbiilee warqee lama tolchee, “Yerusaalemitti ol ba’uun isinitti baay’ee ulfaata; kunoo waaqolii kee, yaa Israa’el, warri biyya Gibxii keessaa si baasanii” jedheen. Inni tokko Beet’eel keessa kaa’e, isa kaanis Daan keessa dhaabe. Kunis cubbuu ta’e; sabni sunis isa tokko sanaaf sagaduuf hamma Daanitti ni deeme. Innis mana iddoowwan ol ka’oo ijaare, luboota ilmaan Leewwii hin taane keessaa, namoota sabaa keessaa warra gadi aanaa ta’an muudate. Yaarob’aamis ji’a saddeettaffaa keessa, guyyaa kudha shanaffaatti, ayyaana akka ayyaana Yihuudaa keessa jiruutti qopheesse; aarsaas iddoo aarsaatti dhiheesse. Beet’eel keessattis akkasuma godhe; jabbiilee inni tolcheef aarsaa ni dhiheesse; Beet’eel keessattis luboota iddoowwan ol ka’oo inni tolchee ture ni dhaabe. Akkasitti guyyaa kudha shanaffaa ji’a saddeettaffaa keessa, jechuunis ji’a garaa ofii isaatii yaade sana keessa, iddoo aarsaa Beet’eel keessatti tolche irratti aarsaa ni dhiheesse; ilmaan Israa’eliifis ayyaana qopheesse; iddoo aarsaa irrattis ni ba’e, ixaanaas ni aarse. 1 Mootota 12:26–33.

Daan jechuun murtii jechuudha; innis haala tokko bakka bu’a. Beet’eel jechuun mana Waaqayyoo jechuudha. Akkuma fincila Aaroonii fi kan mootii Yerobo’aamitti, mallattooleen walitti makamuu mootummaa fi waldaa kiristaanaa kan dhuma irratti yeroo seera Dilbataa Ameerikaa keessatti raawwatamutti mul’atu adda baasu.

Seerri Dilbataa Wiixataa dhuma Adveentizimii irratti ni raawwatama; jalqaba Adveentizimiitti immoo sochiin sun, kan ganna bara 1844 keessa gaanfa Pirootestaantii ta’ee addaan baafame, karaa seeraatiin gaanfa Riipaabilikaanii wajjin walitti dhufe. Kanaafuu, fincilli Aroonii fi Yerobi’aam mootummaa bara 1863 fi akkasumas Seera Dilbataa Wiixataa dhihoo dhufu sana lamaan isaanii iyyuu ni bakka bu’a.

Sababni ergamaan kakuu isa walii-galtee “ilmaan Leewwii” qulqulleessu, gosa biraa keessaa eenyuyyuu utuu hin ta’in, yeroo fincilaa jabbii warqee Aaronitti Leewwonni Musee wajjin

dhaabbataniiru. Amanamummaa isaanii kanaaf, isaan yeroo sana gosa lubummaa bakka bu’u ta’anii muudaman; kunis ulfina duraan gosa hundumaa keessaa angafota irraa ijaaramuu akka qabu qophaa’ee ture. Kanaafuu Yerobi’aam lubummaa sobaa isaa ilmaan Leewwii keessaa akka hin ta’in mirkaneeffate; kana irraas, lubummaa isaa “warra saba keessaa warra gad-aanaa ta’an, warra ilmaan Leewwii keessaa hin ta’in” godhe.

Ilmaan Lewwii warra yeroo balaa seera Dilbataa keessatti akka mallattoo yookaan kennaa raafamaa ibiddaan qulqulleeffaman dha. Seenaa balaa seera Dilbataa bara mootummaa dhumaa keessatti, balaa bara 1863, yeroo gaanfi Pirootestaantii haaraan ifatti beekame gaanfa Ripablikaanaa wajjin karaa seeraatiin walitti hidhameen fakkeenyaan agarsiifame ture. Kutaa seenaa tokko dabalataa ilaaluun nu hafee jira; erga isa sana ilaallee booddee, kutaawwan amma caqasne keessa hojjechuu jalqabna.

That line is the year 1856, and we will address that in our next article.

> “Kristos akka angafa luboota keenyaatti iddoo isa hundumaa caalaa qulqulluutti, qulqulleessuu mana qulqullummaaaf, akka Daani’el 8:14 keessatti mul’ifametti dhufuun; Ilmi namaa gara Isa Guyyoota Durii sanaatti dhufuun, akka Daani’el 7:13 keessatti ibsameetti; akkasumas Gooftaan gara mana qulqullummaa Isaa dhufuun, akka Milkiyaas raajii dubbateetti, hundinuu ibsa taatee tokkichaa dha; kunis immoo misirrichi gara fuudhaa isaatitti dhufuu, akka Kiristoos fakkeenya durboota kudhanii, Maatewos 25 keessatti ibseen, isauma kanaan bakka buufamee mul’ifama.” The Great Controversy, 426.